

NSW Education Standards Authority

2020 HIGHER SCHOOL CERTIFICATE EXAMINATION

Classical Greek Continuers

**General
Instructions**

- Reading time – 5 minutes
- Working time – 3 hours
- Write using black pen

**Total marks:
100**

Section I – 35 marks (pages 2–5)

- Attempt Questions 1–3
- Allow about 1 hour for this section

Section II – 35 marks (pages 6–9)

- Attempt Questions 4–6
- Allow about 1 hour for this section

Section III – 30 marks (pages 10–12)

- Attempt Questions 7–8
- Allow about 1 hour for this section

Section I — Prescribed Text – Thucydides, *Book IV*

35 marks

Attempt Questions 1–3

Allow about 1 hour for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Question 1 (10 marks)

Translate BOTH extracts into ENGLISH.

- (a) **6.1** Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατελιημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου, νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἴαγος ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον· ἅμα δὲ πρῶ ἐσβαλόντες καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμῶν τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. **6.2** ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαι τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην· ἡμέρας γὰρ πέντε καὶ δέκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ. **5**
- (b) **36.3** καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοι τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν Θερμοπύλαις, ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν διεφθάρησαν, οὗτοί τε ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι καὶ ἀσθενεῖα σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων. **37.1** Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης [ᾧτι], εἰ καὶ ὀποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν. **5**

Question 2 (15 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extracts and then answer the questions that follow. Use the extracts and your knowledge of the text in your answers.

- (a) **15.1** Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλη τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν παραχρῆμα ὀρῶντας ὅτι ἂν δοκῆ. **15.2** καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὄν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοῦς ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἦν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως καὶ τοὺς ἀνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι.
- (i) Explain τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον. **2**
- (ii) How did the Athenians respond to the πρέσβεις? **2**
- (b) **28.2** ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι ἐτοιμὸς ἦν, γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσειόντα ἀνεχώρει καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν, δεδιὼς ἤδη καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. **28.3** αὐθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δέ, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκεῖνῳ ἐπεβόων πλεῖν.
- (i) Outline the context of this extract. **2**
- (ii) Explain how Thucydides conveys the dramatic tension in this extract. **4**

Question 2 continues on page 4

Question 2 (continued)

- (c) **34.2** γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ ἑκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. **34.3** τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο· οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναπεκέκλαστο βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν σφίσι αὐτοῖς χρήσασθαι ἀποκεκλιμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστῶτος καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι.

Explain how Thucydides depicts the experience of battle in this extract.

5

End of Question 2

Your answer will be assessed on how well you:

- demonstrate knowledge and understanding of the text as a work of literature
  - present a logical and cohesive response to the question, supported by relevant examples
-

Question 3 (10 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract and then answer the question that follows.

9.2 τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ ὀπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἡπειρον ἔταξε, προειπὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζόν, ἣν προσβάλῃ· αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἐξήκοντα ὀπίτας καὶ τοξότας ὀλίγους ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἣ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν, ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτη ἀσθενεστάτου ὄντος ἐσβιάσασθαι αὐτοὺς ἠγεῖτο προθυμήσεσθαι·

Using this extract as a starting point, assess the effectiveness of Demosthenes as a military commander as depicted in Book IV.

10

Section II — Prescribed Text – Euripides, *Electra*

35 marks

Attempt Questions 4–6

Allow about 1 hour for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Question 4 (10 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Translate BOTH extracts into ENGLISH.

- (a) Av. τί γὰρ τάδ', ὧ̃ δύστην', ἐμὴν μοχθεῖς χάριν
πόνους ἔχουσα, πρόσθεν εὖ τεθραμμένη,
καὶ ταῦτ' ἐμοῦ λέγοντος οὐκ ἀφίστασαι; 65
- Ηλ. ἐγὼ σ' ἴσον θεοῖσιν ἡγοῦμαι φίλον·
ἐν τοῖς ἐμοῖς γὰρ οὐκ ἐνύβρισας κακοῖς.
μεγάλη δὲ θνητοῖς μοῖρα συμφορᾶς κακῆς
ἰατρὸν εὐρεῖν, ὡς ἐγὼ σὲ λαμβάνω. 70
δεῖ δὴ με κάκέλευστον εἰς ὅσον σθένω
μόχθου ἴπικουφίζουσαν, ὡς ῥᾶον φέρης,
συνεκκομίζειν σοι πόνους.
- (b) Op. θεοὺς μὲν ἡγοῦ πρῶτον, Ἥλέκτρα, τύχης
ἀρχηγέτας τῆσδ', εἶτα κάμ' ἐπαίνεσον
τὸν τῶν θεῶν τε τῆς τύχης θ' ὑπηρέτην.
ἦκω γὰρ οὐ λόγοισιν ἀλλ' ἔργοις κτανῶν
Αἴγισθον· ὡς δὲ τῷ σάφ' εἰδέναι τάδε
προσθῶμεν, αὐτὸν τὸν θανόντα σοι φέρω, 890
ὄν εἶτε χρήζεις θηρσὶν ἀρπαγὴν πρόθεσ,
ἢ σκυλὸν οἰωνοῖσιν, αἰθέρος τέκνοις,
πήξασ' ἔρεισον σκόλοπι· σὸς γὰρ ἐστὶ νῦν
[δοῦλος, πάροιθε δεσπότης κεκλημένος.] 895

Question 5 (15 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extracts and then answer the questions that follow. Use the extracts and your knowledge of the text in your answers.

- (a)
Ορ.	χαῖρ', ὦ γεραιέ. —τοῦ ποτ', Ἥλέκτρα, τόδε παλαιὸν ἀνδρὸς λείψανον φίλων κυρεῖ;	
Ηλ.	οὔτος τὸν ἀμὸν πατέρ' ἔθρεψεν, ὦ ξένε.	555
Ορ.	τί φής; ὄδ' ὄς σὸν ἐξέκλεψε σύγγονον;	
Ηλ.	ὄδ' ἔσθ' ὁ σώσας κεῖνον, εἶπερ ἔστ' ἔτι.	
Ορ.	ἔα· τί μ' ἐσδέδορκεν ὥσπερ ἀργύρου σκοπῶν λαμπρὸν χαρακτῆρ'; ἢ προσεικάζει μέ τω;	
Ηλ.	ἴσως Ὀρέστου σ' ἥλιχ' ἦδεται βλέπων.	560
Ορ.	φίλου γε φωτός. τί δὲ κυκλεῖ περίξ πόδα;	
Ηλ.	καυτὴ τόδ' εἰσορῶσα θαυμάζω, ξένε.	
Πρ.	ὦ πότνι', εὐχου, θύγατερ Ἥλέκτρα, θεοῖς.	
- (i) Outline the context of this extract. 2
- (ii) Explain why this extract is significant in the dramatic development of the play. 3
- (b)
Χο.	ἔα ἔα· φίλαι, βοῆς ἠκούσατ'—ἡ δοκῶ κενὴ ὑπῆλθέ μ'; —ὥστε νερτέρα βροντὴ Διός; ιδού, τάδ' οὐκ ἄσημα πνεύματ' αἴρεται· δέσποιν', ἄμειψον δώματ', Ἥλέκτρα, τάδε.	750
Ηλ.	φίλαι, τί χρῆμα; πῶς ἀγῶνος ἦκομεν;	
Χο.	οὐκ οἶδα πλὴν ἔν· φόνιον οἰμωγὴν κλύω.	
Ηλ.	ἠκουσα κάγώ, τηλόθεν μέν, ἀλλ' ὅμως.	
Χο.	μακρὰν γὰρ ἔρπει γῆρυς, ἐμφανὴς γε μὴν.	
Ηλ.	Ἀργεῖος ὁ στεναγμός· ἦ φίλων ἐμῶν;	755
Χο.	οὐκ οἶδα· πᾶν γὰρ μείγνυται μέλος βοῆς.	
Ηλ.	σφαγὴν αὐτεῖς τήνδε μοι· τί μέλλομεν;	
Χο.	ἔπισχε, τρανῶς ὡς μάθης τύχας σέθεν.	
Ηλ.	οὐκ ἔστι· νικώμεσθα· ποῦ γὰρ ἄγγελοι;	

What does this extract reveal about Electra's state of mind?

5

Question 5 continues on page 8

Question 5 (continued)

- (c) Κλ. οἴμοι τάλαινα τῶν ἐμῶν βουλευμάτων·
ὡς μᾶλλον ἢ χρῆν ἦλασ' εἰς ὄργην πόσιν. 1110
- Ηλ. ὀψὲ στενάζεις, ἠνίκ' οὐκ ἔχεις ἄκη.
πατὴρ μὲν οὖν τέθνηκε· τὸν δ' ἔξω χθονὸς
πῶς οὐ κομίζη παῖδ' ἀλητεύοντα σόν;
- Κλ. δέδοικα· τοῦμὸν δ', οὐχὶ τοῦκείνου, σκοπῶ.
πατρὸς γάρ, ὡς λέγουσι, θυμοῦται φόνω. 1115
- Ηλ. τί δαὶ πόσιν σὸν ἄγριον εἰς ἡμᾶς ἔχεις;
- Κλ. τρόποι τοιοῦτοι· καὶ σὺ δ' αὐθάδης ἔφυς.
- Ηλ. ἀλγῶ γάρ· ἀλλὰ παύσομαι θυμουμένη.
- Κλ. καὶ μὴν ἐκεῖνος οὐκέτ' ἔσται σοι βαρὺς.
- Ηλ. φρονεῖ μέγ'· ἐν γὰρ τοῖς ἐμοῖς ναίει δόμοις. 1120
- Κλ. ὀρᾶς; ἀν' αὖ σὺ ζωπυρεῖς νείκη νέα.

Explain how Euripides conveys the nature of the conflict between Clytemnestra and Electra at this point in the play.

5

End of Question 5

Your answer will be assessed on how well you:

- demonstrate knowledge and understanding of the text as a work of literature
  - present a logical and cohesive response to the question, supported by relevant examples
-

Question 6 (10 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract and then answer the question that follows.

Ορ. οὐδ' ἂν πιθοίμην εὖ μεμαντεῦσθαι τάδε.

Ηλ. οὐ μὴ κακισθεῖς εἰς ἀνανδρίαν πεσῆ.

Ορ. ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τῆδ' ὑποστήσω δόλον;

Ηλ. ᾗ καὶ πόσιν καθεῖλες, Αἴγισθον κτανών.

Ορ. ἔσειμι· δεινοῦ δ' ἄρχομαι προβλήματος
καὶ δεινὰ δράσω γε—εἰ θεοῖς δοκεῖ τάδε,
ἔστω· πικρὸν δὲ χήδὺ τὰ γώνισμά μοι.

985

How consistent with the rest of the play are the sentiments expressed here by Orestes and Electra?

10

Please turn over

Section III — Unseen Texts

30 marks

Attempt Questions 7–8

Allow about 1 hour for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Your translation will be assessed on how well you:

- demonstrate understanding of the text by translating into clear and fluent English
- demonstrate your understanding of the content and style of the author by selecting vocabulary appropriate to the context

Question 7 (15 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract and then answer the questions that follow.

Orestes, Electra and Pylades, sentenced to death for the murder of Clytemnestra, hatch a desperate plan.

*Or. Let us go inside and arm ourselves with swords for the final struggle, Pylades, for you are taking part in the deed with me.
Father, now dwelling in gloomy night, your son Orestes calls you to come and help those who need you.*

	διὰ σὲ γὰρ πάσχω τάλας ἀδίκως· προδέδομαι δ' ὑπὸ κασιγνήτου σέθεν, δίκαια πράξας· οὐ θέλω δάμαρθ' ἔλων κτεῖναι· σὺ δ' ἡμῖν τοῦδε συλλήπτωρ γενοῦ.	1230
Ηλ.	ὦ πάτερ, ἰκοῦ δῆτ', εἰ κλύεις ἔσω χθονὸς τέκνων καλούντων, οἱ σέθεν θνήσκουσ' ὕπερ.	
Πυ.	ὦ συγγένεια πατρὸς ἐμοῦ, κάμας λιτάς, Ἀγάμεμνον, εἰσάκουσον· ἔκσῳσον τέκνα.	
Ορ.	ἔκτεινα μητέρα ... Ἡλ. ἠψάμην δ' ἐγὼ ξίφους ...	1235
Ορ.	σοί, πάτερ, ἀρήγων. Ἡλ. οὐδ' ἐγὼ προύδωκά σε.	1237
Πυ.	παύσασθε, καὶ πρὸς ἔργον ἐξορμώμεθα. εἴπερ γὰρ εἴσω γῆς ἀκοντίζουσ' ἀραί, κλύει.	1240

Euripides *Orestes* 1227–1242

Question 7 continues on page 11

Question 7 (continued)

προδίδωμι	<i>I betray</i>
συλλήπτωρ ό	<i>partner, accomplice</i>
συγγένεια ή	<i>kinsman</i>
ἄπτομαι	<i>lay hold of, grasp</i>
ἀρήγω	<i>help, aid</i>
ἀκοντίζω	<i>pierce</i>
ἀρά ή	<i>prayer</i>

- (a) What part of speech is οὗ (line 1229)? **1**
- (b) Explain the case of σέθεν (line 1232). **1**
- (c) Why is ἐξορμώμεθα (line 1240) in the subjunctive mood? **1**
- (d) Translate the extract into ENGLISH. **10**
- (e) Briefly explain how Orestes justifies his intended action. **2**

End of Question 7

Please turn over

Question 8 (15 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract and then answer the questions that follow.

The Lacedaemonians and the Athenians negotiate a partial agreement

All this summer there were dealings between the Athenians and Lacedaemonians, but both parties began to suspect one another directly after the conclusion of the treaty. The Lacedaemonians, though they had drawn the lot to make restoration first, had not given back Amphipolis and the other places to the Athenians, nor had they made their allies accept the treaty.

τούτων οὖν ὀρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπόπτειον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τὰ τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κάκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· 5
τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι καὶ τοὺς ἐπὶ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουσαν σφίσι ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους γε καὶ τοὺς Εἰλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτοῦς, εἰ βούλονται. 10
πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Εἰλωτάς τε καὶ ὅσοι ἠὲτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς.

Thucydides V 35, 4–7

ὑποπτεύω	<i>I suspect</i>
δεσμώτης, -ου	<i>prisoner</i>
μεταμέλομαι	<i>I regret</i>
Θράκη ἢ	<i>Thrace</i>
φρουρέω	<i>I garrison, keep guard over</i>

- (a) Why is αὐτῶν (line 3) in the genitive case? **1**
- (b) Why is ποιήσειαν (line 5) in the optative mood? **1**
- (c) What tense is the verb ἠὲτομολήκεσαν (line 12)? **1**
- (d) Translate the extract into ENGLISH. **10**
- (e) Identify TWO points made by the Lacedaemonians in response to Athenian suspicions. **2**

End of paper